

Міністерство освіти і науки України

**Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»**

**Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування**

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

**Матеріали ІХ Міжнародної
науково-практичної конференції**

15 травня 2025 р.

**Полтава
2025**

УДК 622.323:336.71(477):330.131.7

Глушко Аліна Дмитрівна,

кандидат економічних наук, доцент

Рубан Ірина Олександрівна, студентка

*Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка»*

НАПРЯМИ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ НАФТОГАЗОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

В умовах складної економічної ситуації в Україні, спричиненої війною та іншими кризами, нафтогазова галузь зіткнулася зі значними фінансовими труднощами, попри її важливість для енергетичної безпеки та бюджету країни. Щоб забезпечити стабільну роботу галузі, необхідно шукати дієві шляхи зміцнення її фінансової стійкості.

Одним із ключових підходів є зменшення залежності від окремих постачальників та нестабільних ринків шляхом пошуку нових джерел енергоресурсів і розширення ринків збуту. Водночас важливо нарощувати власний видобуток нафти й газу, залучаючи приватні інвестиції, використовуючи сучасні технології та оновлюючи інфраструктуру. Державна підтримка таких ініціатив, зокрема через створення сприятливих умов для інвесторів і стабільне законодавство, є вкрай важливою.

Ще одним напрямом є оптимізація операційних витрат підприємств нафтогазової сфери. Впровадження енергоефективних технологій, цифровізація виробничих процесів, автоматизація систем обліку та моніторингу дозволяють знижувати витрати, підвищуючи продуктивність і прозорість господарської діяльності. Успішна реалізація подібних підходів безпосередньо сприяє підвищенню фінансової ефективності компаній, зменшенню втрат та ризиків корупції.

В умовах обмеженого доступу до зовнішнього фінансування особливо важливо створити сприятливі умови для залучення як внутрішніх, так і міжнародних інвестицій. Зміцнення інвестиційної привабливості галузі можливе шляхом реформування системи тарифоутворення, створення прозорих правил ринку, удосконалення корпоративного управління в державних компаніях та підвищення рівня фінансової звітності й відкритості. Окрему роль відіграє залучення коштів міжнародних фінансових інституцій, таких як ЄБРР, Світовий банк, а також використання механізмів державно-приватного партнерства та грантових програм.

У сучасних умовах також доцільно впроваджувати сучасні фінансові інструменти, зокрема механізми страхування ризиків, хеджування цінових коливань, створення резервних фондів та антикризових програм управління. Це дозволяє зменшити вплив зовнішніх шоків та забезпечити стабільність фінансових потоків навіть за несприятливої кон'юнктури. У галузі важливо створити системну антикризову модель управління, що передбачає постійний моніторинг фінансових показників, прогнозування ризиків та оперативне ухвалення рішень у разі погіршення економічної ситуації. Сукупність зазначених напрямів має на меті не лише подолання поточних фінансових труднощів, але й формування основ для довгострокового сталого розвитку нафтогазової галузі. Їх реалізація сприятиме підвищенню конкурентоспроможності, енергонезалежності та фінансової самодостатності України, що є особливо важливим в умовах тривалої економічної та геополітичної нестабільності.

В умовах тривалої економічної та геополітичної нестабільності перед нафтогазовою галуззю України постали нові масштабні виклики, що вимагають швидкого реагування та стратегічного планування. Оцінка внутрішніх і зовнішніх факторів, які впливають на фінансову стійкість цієї галузі, є важливою передумовою для формування дієвих управлінських рішень.

З цією метою доцільним є використання методу SWOT-аналізу, який дозволяє визначити сильні й слабкі сторони нафтогазового сектору, а також окреслити можливості для розвитку та потенційні загрози. Подана нижче таблиця 1 містить систематизовану оцінку ключових факторів, що впливають на фінансову стійкість нафтогазової галузі України.

Проведений SWOT-аналіз свідчить про наявність суттєвого потенціалу для зміцнення фінансової стійкості нафтогазової галузі України за умови реалізації стратегічно виважених рішень.

Таблиця 1

SWOT-аналіз фінансової стійкості нафтогазової галузі України

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> - стратегічне значення галузі для національної і економічної безпеки; - наявність природних ресурсів для внутрішнього видобутку газу й нафти; - досвід і потенціал у газовому транзиті до Європи; - певний прогрес у реформах корпоративного управління. 	<ul style="list-style-type: none"> - високий рівень зношеності інфраструктури; - залежність від імпорту енергоносіїв у кризових періодах; - недостатня інвестиційна привабливість через правову нестабільність; - висока заборгованість споживачів та низька платоспроможність населення .
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> - залучення міжнародних інвестицій і технічної допомоги; - розвиток внутрішнього видобутку для зміцнення енергетичної незалежності; - впровадження цифрових технологій для підвищення ефективності ; - можливість публічно-приватного партнерства та держгарантій для інвесторів. 	<ul style="list-style-type: none"> - геополітична нестабільність і руйнування критичної інфраструктури; - коливання світових цін на нафту та газ; - ризики втрати транзитного статусу; - інституційна інерційність у процесі реформування механізмів тарифоутворення та державного регулювання.

Галузь має низку сильних сторін, зокрема стратегічне значення, наявність природних ресурсів і транзитний потенціал, але водночас стикається з критичними слабкими місцями, такими як інфраструктурна зношеність, боргове навантаження та регуляторна нестабільність. Існують значні можливості для розвитку – насамперед через залучення іноземних інвестицій, цифровізацію процесів та стимулювання внутрішнього видобутку. Проте реалізація цих можливостей можлива лише за умов ефективного управління загрозами – війною, енергетичною залежністю та коливаннями світових ринків. Таким чином, SWOT-аналіз є основою для формування комплексної антикризової політики та довгострокової стратегії фінансової стабілізації галузі.

Література

1. Грінчук, А.І. Енергетична безпека України в умовах сучасних викликів. Львів: Видавництво ЛНУ, 2021. 184 с.
2. Hlushko, A. (2024). Strengthening energy security of Ukraine. *Economics and Region*, (3(94), 157–163. [https://doi.org/10.26906/EiR.2024.3\(94\).3494](https://doi.org/10.26906/EiR.2024.3(94).3494)
3. Прогноз розвитку енергетики України: аналітичний звіт. К.: НАН України, Інститут економіки та прогнозування, 2023. 98 с.
4. Європейський банк реконструкції та розвитку. Огляд енергетичного сектору України, 2023. URL: <https://www.ebrd.com>
5. Онищенко С., Маслій О., Дрібна А. Оцінювання фінансово-економічної безпеки підприємства критичної інфраструктури. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія «Економічні науки»*. 2022. № 6. Том 1. С. 249-258.
6. Глушко А.Д., Пиріг Я.М. Оптимізація заборгованості підприємства критичної інфраструктури в аспекті зміцнення фінансово-економічної безпеки. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2023. № 1 (314). С. 47–54.